

Handläggare: Gunilla Olofsson
Telefon: 508 25605

Till
Socialnämnden

Svar på remiss av betänkandet "En sammanhållen svensk polis" (SOU 2012:13)

(1 bilaga)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen
3. Omedelbar justering

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Polisorganisationskommitténs betänkande "En sammanhållen svensk polis" (SOU 2012:13) har inkommit för yttrande. I betänkandet föreslås bl.a. att polisens verksamheter slås samman till en polismyndighet som är geografiskt indelad i polisregioner och som leds av en rikspolischef utsedd av regeringen. Säkerhetspolisen föreslås ombildas till en fristående myndighet inom polisväsendet. Polismyndigheten föreslås få en uttalad skyldighet att samverka med kommunerna. Förvaltningen har inga principiella invändningar mot de förslag som föreslås i betänkandet och anser att det är av stor betydelse att myndigheten drivs så ändamålsenligt och kostnadseffektivt som möjligt. Förvaltningen instämmer också i kommitténs synpunkter om att de föreslagna förändringarna måste genomföras på sådant sätt att det inte stannar upp och försvårar den samverkan som finns mellan polismyndigheten och staden.

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt socialnämndens yttrande angående betänkandet ”En sammanhållen svensk polis” (SOU 2012:13). Yttrande har också begärts från stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Bakgrund

Regeringen beslutade i juli 2010 om att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över polisens organisation och föreslå förbättringar avseende kvalitet, kostnadseffektivitet, flexibilitet och resultat. Polisorganisationskommittén lämnade den 30 mars 2012 ett slutgiltigt betänkande till regeringen avseende detta uppdrag.

Kommittén fick i februari 2012 ett tilläggsdirektiv avseende att dessutom utreda behovet av ett fristående organ som ska granska polisens organisation (inklusive säkerhetspolisens verksamhet) samt Kriminalvårdens verksamhet och att utreda eventuell ombildning av säkerhetspolisen till en fristående polismyndighet. Ett mer fullständigt förslag kring dessa uppdrag lämnas i ett senare betänkande.

Betänkandet i korthet

Den svenska polisen är sedan 1965 en statlig verksamhet. Polisorganisationen består av 21 polismyndigheter med geografiska ansvarsområden som motsvarar länsindelningen samt Rikspolisstyrelsen och Statens kriminaltekniska laboratorium. Polisen utgör en så kallad myndighetskoncern. Med det menas att det finns en överordnad myndighet som har vissa formella befogenheter över andra, oftast lokala eller regionala, myndigheter. Rikspolisstyrelsen har inte befogenheter att vidta åtgärder för att ändra verksamhetens inriktning eller för att korrigera bristande resultat i en polismyndighet. Rikspolisstyrelsen har tillsyn över polisväsendet.

Enligt polislagen utgör varje län ett polisdistrikt. I varje polisdistrikt finns en polismyndighet. Polismyndigheterna utgör fristående myndigheter som ansvarar för ledning och genomförande av polisverksamheten inom sina respektive distrikt. Varje polismyndighet ska i princip klara sin egen verksamhet inom ramen för tilldelade resurser.

Utredningens analys av behov av förändring har tagit utgångspunkt i tre perspektiv; medborgarperspektivet, rättskedjeperspektivet och verksamhetsperspektivet. Polisens grunduppdrag är att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. För medborgarnas trygghet och säkerhet är det viktigt att

polisen utför sitt uppdrag effektivt och rättssäkert . Ett starkt och väl fungerande rättsväsende utgör kärnan för en fungerande demokrati. Organisationen ska vara ändamålsenlig med en tydlig ledning och ansvarsfördelning.

De hinder som utredningen har identifierat med nuvarande organisering är framför allt att den hindrar en effektiv styrning. Utredningen anser att Rikspolisstyrelsen har begränsade befogenheter att agera inom de områden som faller under dess ansvar. Nuvarande ansvarsfördelningen bedöms vara otydlig såväl mellan Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna liksom mellan länspolismästarna och polisstyrelserna. Polisens organisationsstruktur med 21 polismyndigheter av skiftande storlek utgör hinder för ökad kostnadseffektivitet, ökad flexibilitet och högre kvalitet i verksamheten samt försvårar en tydlig och effektiv styrning av polisverksamheten. Flertalet av myndigheterna har svårt att upprätthålla tillräcklig kompetens inom alla de områden som polisverksamheten omfattar då myndigheterna har skiftande storlekar och långtgående samverkan krävs för att klara av att upprätthålla kostnadseffektivitet och kvalitet i verksamheten.

I utredningen konstateras att polisens nuvarande organisationsstruktur och ansvarsfördelning innebär att ingen kan ta ansvar för helheten och att samverkansförmågan begränsas. Nuvarande ordning innebär också svårigheter vid strategisk samverkan med Åklagarmyndigheten på nationell nivå och försvårar kontakter med övriga för verksamheten viktiga myndigheter, genom att beslutsfunktioner finns på olika nivåer. Utvecklingen av nationella strategier och arbetsmetoder bedöms försvåras och goda exempel har svårt att få spridning. Nuvarande organisation bedöms även innebära ett hinder för att upprätthålla kompetens att agera samordnat i internationella sammanhang.

I betänkandet förslås att

- Rikspolisstyrelsen, de 21 polismyndigheterna och Statens kriminaltekniska laboratorium ombildas till en sammanhållen myndighet - *Polismyndigheten*
- Polismyndigheten ska vara geografiskt indelad i polisregioner.
- Ett insynsråd inrättas inom Polismyndigheten samt ett regionpolisråd i varje polisregion för att säkerställa medborgarnas insyn och demokratiska kontroll.
- Polismyndigheten får en uttalad skyldighet att samverka med kommunerna.
- Säkerhetspolisen ombildas till en fristående myndighet inom polisväsendet.
- Ett fristående tillsynsorgan bör inrättas för tillsyn över verksamheterna vid Polismyndigheten och säkerhetspolisen.

Den nya Polismyndigheten föreslås vara en s.k. enrådgivningsmyndighet och ledas av en rikspolischef som utses av regeringen. Polismyndigheten föreslås ansvara

för all polisverksamhet i landet med undantag för den polisverksamhet som säkerhetspolisen ska ansvara för. Medborgarnas insyn och demokratisk kontroll bedöms säkerställs genom införandet av ett insynsråd.

Polismyndigheten förslås delas in i polisregioner som leds av regionpolismästare. I varje polisregion ska det finnas ett regionpolisråd som ska ha uppdraget att utöva insyn i verksamheten och bistå regionpolismästaren med råd.

Polismyndighetens verksamhet kräver omfattande samverkan med landets primärkommuner och utredningen anser att detta bör stärkas och genom att Polismyndigheten ges ett uttalat samverkansansvar. Detta föreslås t.ex. kunna fullgöras genom inrättande av samverkansråd, chefssamråd eller andra organ på lokal nivå, dvs. som omfattar en eller flera primärkommuner. Beroende på kommunens storlek kan samverkan i praktiken behöva ske på stadsdelsnivå. Härigenom tillförsäkras primärkommunerna möjlighet till delaktighet i verksamheten. Det bör dock inte i detalj föreskrivas hur denna samverkansskyldighet ska fullgöras. Det är också viktigt att övriga relevanta lokala aktörer, t.ex. företrädare för näringsliv eller ideella organisationer, ges möjlighet till delaktighet i det långsiktiga lokala brottsförebyggande arbetet.

Vidare föreslås att det vid Polismyndigheten nationellt och i varje polisregion ska finnas en för allmänheten lättillgänglig kontaktpunkt där enskilda personer på ett enkelt sätt kan framföra både positiva och negativa synpunkter som rör polisverksamheten.

Kommittén anser att arbetet med inrättandet av den nya organisationen måste bedrivas i nära samverkan med polisorganisationen och att basen måste utgöras av den lokala verksamhetsnivån. I betänkandet föreslås att en genomförande - organisation inrättas med uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av Polismyndigheten med sikte på ett införande av den nya organisationen den 1 januari 2015.

Förvaltningens synpunkter

Nuvarande samverkan

Stockholms stads 14 stadsdelsförvaltningar samverkar idag med 3 polismästardistrikt (PMD) inom Polismyndigheten i Stockholms län; City PMD, Västerorts PMD och Söderorts PMD. Inom de 3 PMD finns vidare 14 närpolisområden inom stadens geografiska område.

I samtliga stadsdelsområden och PMD finns på en generell samverkansnivå både lokala brottsförebyggande råd och chefssamråd. Lokal samverkan pågår kring många olika frågor. Inom området unga lagöverträdare har gemensamma

samverkansrutiner tagit fram. I samband med framtagandet av rutinerna påbörjades också arbetet med att möjliggöra en elektronisk överföring av information mellan stadsdelsförvaltningarna och polisen. Detta arbete håller på att slutföras. Flertalet av stadsdelsförvaltningarna arbetar för närvarande tillsammans med bl.a. den lokala polisen med att införa s.k. sociala insatsgrupper med syfte att förhindra att unga lagöverträdare återfaller i brott. Inom området kvinnofrid kan nämnas samverkan kring relationsvåldscentrat i Västerorts PMD.

På en stadsövergripande nivå pågår samverkan mellan socialtjänsten och polisen bl.a. kring nedanstående frågor:

- ✓ MUMIN – unga missbrukare
- ✓ Barncentrum/Barnahus – Barn som utsätts för brott
- ✓ Operation kvinnofrid
- ✓ Origo – Resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld

Utgångspunkten för samarbetet kring barn och ungdomsfrågor har bl.a. hämtats från skriften ”Strategi för samverkan – kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa”/2007 där Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen och Myndigheten för skolutveckling gemensamt lyfter fram betydelsen av samverkan mellan myndigheterna och tydliggör lagstiftningen och de bestämmelser som stöder samverkan.

Förvaltningens synpunkter på betänkandet

Förvaltningen har inga principiella invändningar mot de förslag som föreslås i betänkandet och anser att det är av stor betydelse att myndigheten drivs så ändamålsenligt och kostnadseffektivt som möjligt. Förvaltningen instämmer också i kommitténs synpunkter om att de föreslagna förändringarna måste genomföras på sådan sätt att det inte stannar upp och stör verksamheten.

Det är positivt att utredningen lyfter fram polismyndighetens behov av samverkan med primärkommunerna för att uppnå myndighetens mål och att förslag läggs om att myndigheten ska få en uttalad skyldighet att samverka med kommunerna. Stockholms stad har tillsammans med lokala polismyndigheter under flera år prioriterat arbetet med att utveckla formerna för samverkan kring olika målgrupper. Även samlokalisering av myndigheternas verksamheter förekommer. Viktiga utgångspunkter för samverkan är lokala behov och förutsättningar och förvaltningen vill därför betona betydelsen av flexibilitet vad gäller möjlighet att utveckla lokala former och innehåll.

I betänkandet lyfts samverkanshinder fram mellan olika statliga myndigheter. Men svårigheter kan även konstateras för att få till en effektiv samverkan mellan

polismyndigheter och kommunernas socialtjänst. En asymmetri råder mellan organisationernas hierarkiska handläggningsnivåer, vilket ibland orsakar en oklarhet kring mandat och beslutsnivå. Polisens och stadens geografiska avgränsningar samstämmer inte heller med varandra.

Mycket samverkan sker mellan socialtjänsten och polisen kring unga lagöverträdare. En fråga som utredningen inte berör är vilken/vilka enhet/er inom polismyndigheten som ska utreda brott som unga gärningsmän begår. En framgångsrik modell som används i några kommuner i Stockholms län (med inspiration från England) är att brotten utreds i den kommun/stadsdel där den misstänkte gärningsmannen bor istället för där brottet begicks och därmed anpassas till kommunernas och ansvarig socialtjänsts organisation. Huvudsyftet är att få en helhetsbild av de aktuella ungdomarnas levnadssituation och behov samt förhindra återfall i brott. Förvaltningen anser att möjligheterna att arbeta på ovanstående sätt bör utökas.

Bilagor

1. Sammanfattning av Polisorganisationskommitténs betänkande ”En sammanhållen svensk polis” (SOU 2012:13)”